

Mary Roach

ZLOČIN

A SRSTÍ

Keď
príroda
porušuje
zákon

N

N

Mary Roach

ZLOČIN A SRST'

Keď príroda
porušuje zákon

Mary Roach

ZLOČIN A SRST

Keď
príroda
porušuje
zákon

Copyright © 2021 by Mary Roach

All rights reserved.

Translation © Silvia Macalová

Jacket design © Soňa Ševčíková

Design & Layout © Soňa Ševčíková

Slovak edition © 2024 by N Press, s. r. o.

ISBN 978-80-8230-267-0

Gusovi, Bean a Winnie
Až po najvzdialenejšiu hviezdou

OBSAH

	KRÁTKY ÚVOD	13
1	KRIMINÁLKA LABKOVÁ PATROLA Zápisky z miesta činu, keď je páchatelom zviera	17
2	VLÁMANIE A ZJEDENIE Ako si poradiť s hladným medveďom	37
3	SLON V MIESTNOSTI Vraždy podľa váhy	63
4	MAČKOVITÉ PROBLÉMY Ako sa z leoparda stane ľudožrút	83
5	ODVIAZANÉ OPICE Antikoncepcia pre rabujúce makaky	101
6	NEDOLAPITEĽNÉ ŠELMY Ako zrátať to, čo nevidno	123
7	KEĎ SA KÁLA DREVO Pozor, nebezpečný strom!	141
8	VRAŽEDNÉ RASTLINY Môžu za to bobule	153

9	TRHALA VRANY DYNAMITOM Neúspešné vojenské operácie proti vtáctvu	171
10	NA CESTÁCH Potulky so zvieratami	185
11	AKO ODSTRAŠIŤ ZLODEJOV Ezoterické umenie plašenia	205
12	ČAJKY SVÄTÉHO PETRA Vatikánske pokusy s laserom	217
13	JEZUITA A POTKAN Rady a návody pápežskej stolice na spolunažívanie s prírodou	233
14	MILOSRDNÉ ZABÍJANIE Koho už len zaujíma škodná?	243
15	MIZNÚCA MYŠ Strašidelná mágia génových pohonov	267
	POĎAKOVANIE	287
	AK SA K VÁM VLÁMU CHLPÁČI	291
	ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	293

KRÁTKY ÚVOD

Dňa 26. júna 1659 istý mešťan zastupujúci päť obcí na severe Talianska podal žalobu na húsenice. V úradnom spise sa píše, že sa exempláre miestneho druhu húseníc dopustili neoprávneného vstupu na pozemky ľudí, vykrádania ich záhrad a ovocných sádov. Bol vydaný zatykač v piatich kópiách, ktorý pribili na stromy v lesíkoch okolo každej obce. Húsenice sa mali dostaviť na súd 28. júna, v konkrétnu hodinu, aby im bol pridelený právny zástupca. V určenom čase sa, samozrejme, žiadne húsenice nedostavili, ale prípad pokračoval ďalej. Zachoval sa dokument, v ktorom stojí, že súd uznáva právo húseníc žiť slobodne a šťastne, pod podmienkou, že tým „nenarúšajú spokojné nažívanie ľudí“. Sudca rozhodol, že húseniciam bude pridelený vyhradený pozemok, na ktorom budú môcť ďalej žiť a konzumovať. Kým sa však dolaďovali detaily rozsudku, obžalované jedince sa zakuklili, vyliahli zo

zámoťkov a ich pustošenie sa skončilo. Prípad bol uzavretý k všeobecnej spokojnosti.

Detaily tohto prípadu sú zachytené v neobvyklej knihe z roku 1906 s názvom *Trestné stíhanie a hrdelné tresty zvierat*. Keď sa mi dostala do rúk po prvýkrát, myslela som si, že ide o dômyselný žart. Opisujú sa v nej prípady medveďov, ktoré boli exkomunikované z cirkvi, či prípady slimákov, ktoré dostali tri výstrahy proti obťažovaniu roľníkov, inak im hrozil trest rozpučením. Autorom knihy bol však seriózný historik a lingvista a veľmi rýchlo ma presvedčil detailnými poznatkami pôvodných historických dokumentov. Devätnásť z nich je v prílohe knihy dokonca reprodukováných v pôvodnom znení. Máme k dispozícii podrobný rozpis nákladov Francúzskeho súdneho šafára z roku 1430, spísaný po procese s prasatom, ktoré bolo odsúdené za vraždu („náklady na väznenie prasaťa: šest sous“). Sú tu záznamy o súdnom vystáhaní potkanov, ktorým bolo rozhodnutie doručené, teda vŕhodené do hniezd. Z roku 1545 sa zachovala sťažnosť vinárov na druh zeleného chrobáka – nosáčka, z ktorej sa dozvedáme nielen mená advokátov, ale spomínajú sa v nej aj prietahy v súdnom konaní ako vekmi overená obštrukčná taktika. Ak tomu rozumiem správne, celý proces sa natahoval osem až deväť mesiacov, čo je jednoznačne dlhšie, než sa tieto chrobáky dokážu dožiť.

Toto všetko neopisujem ako nejaké svedectvá pochatosti dávných právnych systémov, ale ako dôkaz toho, čo vie každý, kto sa profesionálne venuje problematike spolunažívania ľudí a prírody: že je niekedy veľmi zložitá. Už celé storočia sa márne snažíme vyrovnáť s otázkou: Ako správne postupovať, keď príroda porušuje zákony určené pre ľudí?

Metódy sudcov a úradníkov nedávali žiaden zmysel, keďže potkany a chrobáky nemôžu rozumieť majetkovému právu a nemôžeme očakávať, že sa budú riadiť morálnymi princípmi ľudských civilizácií. Ich cieľom skôr bolo zapôsobiť na verejnosť: aha, dokonca aj príroda sa musí riadiť našimi pravidlami! A v istom zmysle to aj bolo vskutku pôsobivé. Sudca, ktorý

v šestnástom storočí udelil milosť krtici a jej mláďatám, tak prejavil nielen vlastnú autoritu, ale aj umiernenosť a súcit.

Ako som sa tak prehrabávala stredovekom a aj nasledujúcimi storočiami, začala som uvažovať o tom, ako sa veci zmenili v modernej dobe. Po malej vzorke rôznych ezoterických právnych a náboženských riešení som sa vybrala hľadať odpovede, s ktorými zatiaľ prišla veda a ktoré ponúka do budúcnosti. Tak sa začal ďalší výskum. Mojimi sprievodcami boli ľudia s dovedy neslýchanými povolaniami: špecialista na konflikty medzi ľuďmi a slonmi či expert na riadenú demoláciu obrích stromov. Strávila som nejaký čas medzi odborníkmi na útoky dravcov a forenznými vyšetrovateľmi, ktorí následky útokov dravej zveri vyšetrujú, stretla som výrobcov laserových plašičiek a ľudí, ktorí testujú humánnejšie druhy otravy. Precestovala som aj niektoré obzvlášť dotknuté miesta: zadné dvory v Aspene v štáte Colorado, dedinky v indických Himalájach, terorizované leopardmi, aj Námestie svätého Petra v Ríme noc pred slávnostnou veľkonočnou omšou. Skúmala som prínosy dávných odborníkov – ekonomických ornitológov a potkaních pátračov, ako aj expertov z budúcnosti: genetických inžinierov. Degustovala som jed na potkany. Okradol ma makak.

Výsledkom je táto kniha a ani zďaleka nie je úplná. Asi dvesto druhov živočíchov naprieč dvesto krajinami sveta pravidelne komplikuje ľuďom život. A každý z týchto sporov vyžaduje špecifické lokálne riešenie šité na mieru dotknutým druhom a dotknutým stranám. Pred sebou máte to najlepšie z dvoch rokov výskumnej práce a putovania po svete, o ktorom som ani len netušila, že existuje.

V prvej časti sa pozrieme na vážne zločiny. Zabitie a usmrtenie, masovú vraždu, zvlášť nebezpečné napadnutie. Vlamanie a krádež. Únosy tiel. Veľkú lúpež slnečnicových semienok. Páchatelmi sú obvyklí podozriví ako medvede, veľké mačkovité šelmy a občas aj menej bežné opice, drozdy či ihličnaté stromy.

V druhej časti sa presunieme k menej závažným, ale oveľa častejším prečinom. Srny a losy neopatrne vstupujúce na vozovku. Supy a čajky, ktoré z neznámych príčin vandalizujú majetok. Husi, ktoré znečisťujú verejné priestranstvá, a hlodavce, ktoré nedovolené vstupujú na súkromné pozemky.

Samozrejme, nejde doslova o zločiny. Zvieratá sa neriadia zákonom ľudí, nasledujú svoje inštinkty. Takmer bez výnimky sa divočina na stránkach tejto knihy jednoducho riadi zákonmi prírody: zvieratá sa krmia, vylučujú, vyrábajú si príbytky, bránia seba alebo svoje mladé. Akurát to robia v blízkosti ľudí, ľudských obydlí či plodín. Výsledkom sú konflikty – dilemy ľudí aj samospráv a starosti zvierat – a materiál pre túto neobvyklú knihu.

I

KRIMINÁLKA LABKOVÁ

PATROLA

Zápisky z miesta činu, keď je páchatelom zviera

Po väčšinu minulého storočia bola pravdepodobnosť, že sa človek stane obeťou pumy, zhruba rovnaká ako to, že ho zabije kancelárska skriňa na spisy. Snežné pluhy majú každoročne na svedomí dvakrát toľko Kanadanov ako medvede grizly. V extrémne zriedkavých prípadoch, keď sa ľudský obyvateľ Severnej Ameriky stane obeťou nejakého divého severoamerického cicavca, pripadne vyšetrovanie dôstojníkom alebo správcom štátnych alebo oblastných oddelení poľovníctva a rybolovu (alebo lesov a parkov v prípade, že ide o štáty s nižšou mierou nadšenia pre lov, ako je napríklad tej môj). Keďže sú tieto prípady vzácne, iba málo mužov a žien má s nimi naozaj skúsenosti. Ich bežným chlebíkom sú skôr prípady pytliactva. Keď sa karta otočí a podozrivým je zviera, sú potrebné úplne iné forenzné poznatky a postupy pri zaistení miesta činu. Bez nich sa môžu narobiť vážne chyby. Napríklad v roku

1995 sa na lesnom chodníčku našlo telo mladíka s poraneniami krku. Predpokladalo sa, že sa stal obeťou pumy, ale skutočným vrahom bol človek, ktorý pred spravodlivosťou úspešne unikol. V roku 2015 zasa z vraždy spiacieho muža nespravodlivo obvinili vlka, ktorý ho mal vytiahnuť zo spacieho vaku a usmrtiť ho. Prípady ako tieto sú dôvodom, prečo existuje trocha nešťastne nazvaný WHART¹ – výcvik zameraný na vyšetrovanie zvieracích útokov. WHART je päťdňový kurz zložený z prednášok a terénneho výcviku, ktorý zabezpečujú členovia Úradu pre ochranu prírody v Britskej Kolumbii², pretože ako jedni z mála na to majú všetky potrebné poznatky a skúsenosti.

V Britskej Kolumbii zaznamenajú každoročne viac útokov pumy než v ktoromkoľvek inom štáte alebo provincii v Severnej Amerike. Žije tu 150 000 medveďov čiernych (na Aljaške ich žije iba 100 000), 17 000 medveďov grizly a majú tu 60 odborníkov na zvieracie útoky, z nich štrnásť pricestovali z Kanady, aby kurz viedli. WHART 2018 sa konal pod záštitou štátneho úradu v Nevade, ktorý má na starosti obnovu a manažment prírodných zdrojov a rybolov a sídli v meste Reno (Nevada Department of Wildlife). Tým sa čiastočne vysvetľuje, prečo sa výcvik pre odborníkov pracujúcich s divou zverou koná v kasíne. Jediná divočina, s ktorou sa tu inak stretnete, je zarastený hominid pri hracom automate a bližšie nešpecifikovaný biologický odpad, vinou ktorého museli na jeden deň zatvoriť bazén. Zdá sa, že WHART je jediná akcia, ktorá sa v kongresovom centre spojenom s kasínom v ten týždeň konala. V susediacej sále prebiehal Bingo večer pre manažment kasína.

Školitelia z WHART-u rozdelili približne osemdesiat poslucháčov do malých skupiniek. Každú vedie jeden z expertov. Ako v prípade mnohých Kanaďanov, od bielych Američanov

¹ Wildlife-Human Attack Response Training. Slovo *whart* v angličtine znie na nerozoznanie od slova bradavica, pozn. prekl.

² Tak sa „po kanadsky“ povie Úrad pre lov a rybolov.

ich odlišuje melódia. Myslím tým typický severský zvyk ukončovať každú vetu nárečovou otázkou. Je to celkom milé, aj keď to vyznieva trocha bizarne v súvislosti s našou aktuálnou témou. „Celkom dosť žrania a kŕmenia a tak, hejže?“ „A visí na dvoch-troch šlachách, kapiš?“

Konferenčná sála Ponderosa disponuje bežným vybavením ako pódium a premietacie plátno. Menej štandardné sú obrovské zvieracie lebky, poukladané vedľa seba na dlhom stole v prednej časti miestnosti, akoby to boli účastníci panelovej diskusie. Na plátne bežia zábery z útoku medveďa grizly, ktorý napadol Wilfa Lloyda z mestečka Cranbrook v Britskej Kolumbii. Video je súčasťou prezentácie *Taktické usmrtenie predátora počas útoku na človeka*. Inštruktor vysvetľuje, akej náročnej úlohe čelil Wilfov zať, keď sa snažil zastreliť medveďa a nezraníť Wilfa. „Nebolo vidno nič iba medveďa a sem-tam nejakú trčiacu končatinu.“ Zať Wilfovi zachránil život, ale postrelil ho pritom do nohy.

Ďalšou komplikáciou je adrenalin, ktorý zhoršuje presnosť strelcovej mušky. Jemná motorika ide bokom, hovoria nám, že treba doslova „pribehnúť priamo k zvieratu, priložiť hlaveň a streliť smerom hore“, aby sme netrafili jeho obeť. Vtedy však hrozí „presmerovanie útoku“. To je umiernený technický pojem na opis situácie, keď zviera pustí svoju pôvodnú obeť a presunie pozornosť na vás.

Ďalšie video ilustruje dôležitosť disciplíny a poriadku v prípade zvieracieho útoku. Na plátne vidíme leva, ktorý naháňa lovca na Safari. Ostatní členovia loveckej skupinky sa rozprchnú na všetky strany. Video sa zastavuje v rôznych okamihoch, keď na leva, ale zároveň aj na lovca, ktorý sa nachádza za ním, mieri hlaveň pušky. Máme si zapamätať: „Nevzdalujte sa od seba a neprestávajúte komunikovať.“ Čosi takéto si budeme aj nacvičovať vonku v krikoch pri rieke Truckee, ktorá tečie okolo kasína.

Kurzor sa vráti k videu a lev pokračuje v útoku. Kedysi som pracovala v ZOO a ručanie leva v pavilóne šeliem počas kŕme-

nia znelo ako boží hnev. Skrúcal sa mi z neho žalúdok. A pritom to bol iba bežný rozhovor pri večeri. Lev v tomto videu naozaj útočí a snaží sa vyvolať strach. Hráči Binga v susednej sále sa museli diviť, čo tu stvárame.

Po ďalšej prezentácii máme obedovú prestávku. V kasíne je pripravený malý bufet so sendvičmi. Kým čakáme v rade, priťahujeme pozornosť zvedavých hráčov. Predpokladám, že sa nestáva často, aby v kasíne bolo naraz toľko ľudí v uniformách bezpečnostných zložiek. So svojím balíčkom v ruke nasledujem skupinku ochranárov von na trávnik. Ako kráčajú, ich kožené čižmy vŕzgajú na podlahe. „Takže keď sa pozrela do spätného zrkadla,“ hovorí jeden z nich, „zbadala medveďa, ako žerie pukance.“ Keď sa odborníci na divú zver zídu na rôznych konferenciách, zákulisné klebetenie nemá páru. Noc predtým som nastupovala do výtahu práve v momente, keď sa jeden z prítomných opýtal: „Skúšal si už niekedy dráždiť losa?“

Počas prestávky školitelia pripravili miestnosť, poposúvali stoličky k stenám a na stoly nachystali mäkké cvičné figuríny mužov a žien, jednu pre každú skupinku. Niektorí školitelia s umeleckými vlohami podľa fotografií domalovali alebo pílkami dotvorili figurínam realistické rany, zodpovedajúce poraneniám, ktoré bývajú výsledkom útokov. A podozrievam, že slovo poranenie ani zďaleka nevystihuje to, čo dokážu spôsobiť tesáky a pazúry.

Figurína, s ktorou pracuje moja skupinka, je ženského pohlavia, i keď podľa tváre je to ťažké rozoznať. Ani štítok pripravený o stôl veľa neprezrádza, stojí na ňom iba „Bud“. Neskôr, cestou na toaletu, prechádzam okolo ťažko dohryzenej figuríny so štítkom „Labatt“ a ďalšia bez hlavy sa volá „Molson“. Namiesto čísel im pre odľahčenie, s typicky kanadským zmyslom pre humor, dali mená podľa značiek pív.

Našou prvou úlohou je posúdiť na základe novonadobudnutých forenzných poznatkov, aké zviera spôsobilo poranenia. Vo forenznej vede sa tejto časti hovorí posúdenie dôkazov z obete, čiže šiat a poranení. Najhoršie poranenia sú na tele našej figuríny od pliec hore. (Jedna ruka dokonca chýba.) Časť krku je stiahnutá z kože, ktorá previsa ako olupujúca sa omietka. Nemá očné viečko, nos ani pery. Všetci sa zhodneme, že nejde o dielo *Homo sapiens*.

Ľudia málokedy svoje obete zjedia. Ak vrah odstráni časť tela, väčšinou sú to ruky alebo hlava, aby sa znemožnila identifikácia pomocou odtlačkov a zubárskych záznamov. Niektorí vrahovia zbierajú trofeje, ale pera alebo plece by boli veľmi neobvyklou voľbou.

Usúdili sme, že našu figurínu zabil medveď. Zuby sú u medveďa hlavnou zbraňou a jeho najzraniteľnejším miestom je jemne ochlpená tvár. Keď medveď zaútočí na človeka, používa rovnakú taktiku, ako keď sa bije s inými medveďmi. „Vzájomne sa hryzú, hej? Takže ich inštinkt vedie k tomu, aby išli zubami proti zubom.“ Náš mladistvý inštruktor Joel Kline vyšetroval už desať prípadov medveďích útokov. „Idú priamo po tvári, čo vedie k takýmto vážnym poraneniam.“ Joelova tvár, na ktorú sa pri jeho slovách sústredíme, je hladká, modrooká a ružolíca, bez akýchkoľvek nedokonalostí. Musím sa premáhať, aby som si ju nezačala v takom stave predstavovať.

Medvede sú inteligentní zabijaci čiastočne preto, lebo sú všežravé. Pre potravu nezabíjajú často a evolúcia ich vybavila presne podľa toho. Žerú oriešky, plody, ovocie aj trávy. Vyhľadávajú odpadky a zdochliny. Puma je naproti tomu skutočný mäsožravec. Živí sa mäsom iných zvierat, ktoré sama uloví, a preto zabíja veľmi efektívne. Pumpy svoju obeť v tichosti a tajne prenasledujú, zaútočia zozadu a uštedria smrtiace uhryznutie do zátylku. Ich tesáky sa zabárajú ako čepele nožníc a hladko sa prerežú kožou aj mäsom. Papuľa medveďa sa vyvinula na mliaždenie a pučenie, s plochými

zubami a čelustami, ktoré sa hýbu zo strany na stranu aj hore a dole. Rany spôsobené zubami medveďa sú preto oveľa surovejšie.

A aj početnejšie. „Medvede sú skôr také, že hryz, hryz, hryz.“ Podľa Joela to väčšinou vyzerá ako na našej figuríne. „Je to masaker.“

Ako sa obzerám, vidím nielen škrabance a uhryznutia, ale aj oskalpované a z kože zodraté figuríny. Joel nám vysvetľuje, ako to prebieha. Ľudská lebka je príliš veľká na to, aby ju dokázal medveď alebo puma rozpučiť alebo prehryznúť. Takže keď sa o to pokúsia, ich zuby sklznú po lebečnej kosti a strhnú z nej kožu. Asi ako keď človek zahryzne do prezretej slivky a stiahne z nej šupku.

Srny, ktoré sú medzi pumami populárnou pochútkou, majú dlhšie a svalnatejšie krky než ľudia. Keď sa pokúsi usmrtiť svojím typickým hryznutím človeka, jej zuby narazia na kosť tam, kde u srn väčšinou čelia svalovej hmote. „Takže zaboria tesáky ešte hlbšie, zovrú ich a vytrhnú kus mäsa,“ vysvetľuje spoluzakladateľ WHART-u Kevin Van Damme vo svojej prednáške *Útoky pumy*. Van Damme vyzerá ako astronaut a jeho hlas sa aj bez mikrofónu rozlieha do všetkých kútov sály Ponderosa. V jednej chvíli som si v telefóne dokonca otvorila aplikáciu na meranie hluku a jeho hlas dosiahol pôsobivých 79 decibelov, čo je zhruba toľko ako domáci drvič odpadu.

Stopy pazúrov na našej figuríne úplne vylučujú útok pumy. Pazúry mačkovitých šeliem na rozdiel od psích zanechávajú vzorce trojuholníkovitých vpichov, ktoré vznikajú, keď sa pokúšajú zaboriť hlbšie a svoju korisť zadrapiť. Pri medveďom útoku je pravdepodobnejší výskyt poranení, ako práve vidíme pred sebou: paralelné rezy vznikajúce šmahom laby.

Joel pristúpi bližšie k hlave figuríny. „Okej, čo tu ešte máme? Chýbajúci nos a pery, hejže? Takže neskôr ich skúsime nájsť... kde?“

„V žalúdku medveďa,“ vyhrknu niektorí z mojej skupiny. „Obsah žalúdka,“ veru tak.“ Joel veľmi často hovorí „veru tak“. Keď som túto kapitolu písala, v pamäti mi tiež utkvelo často odznievajúce „bingo“, ale to už mi možno do spomienok prenikal zo susediacej sály.

Ani jedna z figurín v sále nemá rozpárané brucho. Žiadne „vyžieranie vnútorností“, ako to nazval Van Damme. Najprv ma to prekvapilo. Z výskumu, ktorý som robila pre jednu z mojich predchádzajúcich kníh, som vedela, že predátori často otvoria brušnú dutinu svojej koristi, aby sa hneď dostali k vnútorným orgánom, pretože obsahujú najviac živín. Jedným z možných vysvetlení je podľa našich školiteľov to, že ľudia nosia oblečenie. Aj medvede, aj pumy sa odetým častiam tela pri jedení vyhýbajú. Možno sa im nepáči, ako oblečenie chutí, alebo si neuvedomujú, že je pod ním mäso.

Joel ukazuje na rôzne poranenia krku a pleca: „Čo si myslíme o tomto – *perimortem* alebo *postmortem*?“ Inými slovami, bola naša obeť nažive alebo po smrti, keď tieto poranenia vznikli? Je to veľmi dôležité, pretože inak môže vina nesprávne padnúť na medveďa, ktorý vyhľadáva zdochliny, ale obeť v skutočnosti nezabil. Súdciac podľa odrenín okolo rán, myslíme si, že vznikli pred smrťou. Mŕtvi ľudia nekrvácajú a nerobia sa im modriny, pretože modrina je krvácanie pod povrchom kože. Keď srdce prestane pumpovať, krv prestane tiecť.

³ Vedci z dávno zaniknutej Divízie ekonomickej ornitológie používali obsah žalúdka ako dôkaz v prípadoch vtáctva, ktoré ľudia podozrievali z drancovania fariem, požierania chovnej zveri a chovných rýb. Správa z roku 1936, ktorú vydalo americké ministerstvo poľnohospodárstva, ponúka niekoľko príkladov: kajka morská, ktorú vinili z vyžierania mušlí, volavka nočná, ktorú strieľali, aby pred ňou uchránili žaby, i keď tieto vtáky lovili výlučne kôrovce, alebo prípady, keď nesprávne obvinili motáka severoamerického z lovu prepelíc. V každom z týchto prípadov boli zvieratá zbavené obvinení na základe obsahov ich žalúdka, čiže všetko dopadlo dobre, až na pár jedincov, ktoré boli vypitvané a položili svoje žalúdky za to, aby ostatné vtáky mohli žiť. Výskumné stredisko Patuxent v štáte Maryland kedysi malo obrovskú zbierku sklenených preparátov vtáčích žalúdkov, až kým z dôvodu nedostatku skladovacích priestorov všetky nepovyhadzovali do kontajnera.

Joel nám rozpráva o prípade, keď našli v lese v blízkosti auta ohlodané telo čiastočne zahrabané listím. Stopy zubov poukazyvali na medveďa a podarilo sa ho aj neďaleko chytiť, lenže na tele muža aj v jeho okolí bolo iba veľmi málo krvi. Vyšetrotelia našli medzi prstami na nohách stopy po ihle a pod sedadlom auta použitú striekačku. Pitva potvrdila, že muž zomrel na následky predávkovania. Ako vysvetlil Joel: „Medveď iba videl príležitosť, ako sa dostať k potrave bohatej na tuk a kalórie.“ A tak vytiahol muža z auta, časť zjedol a telo si skryl, aby sa k nemu neskôr vrátil. Lapeného medveďa prepustili.

Keď Joel obrátil figurínu na brucho, uvideli sme na chrbte ďalšie tržné rany, ktoré vznikli pred smrťou. Všimla som si drobné priehlbinky pozdĺž chrbtice, okolo ktorých nebola ani krv, ani žiadne stmavnuté okraje. Pred očami som stále mala fotky z predchádzajúceho dňa, na ktorých boli stopy od hlodavcov, a tak som nahlas vyslovila domnienku, že ide o znak, že si nejaký drobný lesný živočích mohol tiež na našej obeti pochutiť. Joel pozrel na ďalšieho člena našej skupinky, zoológa z Colorado. „Mary, to sú stopy, ktoré vznikli pri odlievaní figuríny.“

K môjmu pocitu trápnosti sa ešte pridalo to, že ma pri predchádzajúcom cvičení poverili robením zápisu. Nechtiac som namiesto milimetrov napísala centimetre, a tak som do protokolu o dôkazoch z miesta činu zadala rozpätie čeluste nevidané snád' od čias dinosaurov.

V ďalšom kroku sa zameriame na dôkazové materiály, ktoré zanecháva zviera: dôkazy na alebo v „podozrivom“, ktorého sa podarilo chytiť alebo zabiť v okolí miesta činu. Joel nám vysvetlil, ako sa dá prehľadať napríklad ústna dutina uspatého zvierata a záhyby v dasnách, kde bývajú kúsky mäsa. Predstava, že má nejaký medveď doslova v zuboch človeka, je trocha zvláštna, ale čo už.

Pokiaľ ide o pumy, vysvetľuje Joel, niekedy je možné získať krv obete alebo vzorky tkanív zo záhybu na spodnej strane pazúrov. „Majú sťahovateľné pazúry a pod nimi môžu byť dôkazy, takže ich musíte roztriahnuť, hej?“

Pazúry môžu byť trocha mätúce pri posudzovaní veľkosti útočnickových láb. Keď zvieratá stoja a preniesu svoju váhu na dolnú časť laby, prsty sa rozťahujú a laby pôsobia väčšie. Vyšetровatelia musia dávať pozor aj pri meraní dier po pazúroch a zuboch na oblečení, pretože v okamihu prerezania mohla byť tkanina pokrčená alebo poskladaná.

„Fajn, čo ešte budeme hľadať?“ „Krv obete na kožu?“, ozve sa ktosi. „Veru tak.“ Joel nás upozorňuje, že ak zvieratá neodchytiť, ale zastrelia priamo na mieste útoku, môže sa jeho krv pomiešať s krvou obete a kontaminovať vzorku DNA. „A ako sa tomu dá predísť?“ „Upchaním rany!“ A presne preto majú muži z Úradu pre ochranu prírody v Britskej Kolumbii vždy v dodávke krabičku tampónov.

V podstate sa týmito všetkými spôsobmi pokúšame pomocou dôkazov z miesta činu prepojiť obeť a zabijaka. Joel prechádza ku stolu s lebkami v prednej časti sály a berie jednu z nich. Pokúša sa napasovať horné zuby na poranenú pleť našej figuríny. Trocha ako keď princ skúša Popolušku sklenenú črievičku. Zapadajú horné zuby a rezáky do uhryznutí na figuríne? A ak áno, zapadajú aj dolné zuby do odtlačkov na chrbte? Všetko zapadá. Joel prikladá kosť z dolnej časti sánky na rany. „Tlak a protitlak, hotovo. Je to jednoznačné.“

Na začiatku tejto kapitoly som spomínala prípad muža, ktorého objavili na lesnom chodníčku s poraneniami krku. Vyšetровatelia posúdili, že išlo o útok pumy, hoci poranenia nezodpovedali tvaru hornej a dolnej časti chrupu. Neskôr sa ukázalo, že poranenia vôbec nespôsobili zuby, ale cepín, aký používajú horolezci. Vrah unikol spravodlivosti dvanásť rokov, až kým sa nepochválil spoluväzňovi, keď si odpykával trest za úplne iný zločin.

Niekedy dochádza aj k opačným prípadom a za smrť spôsobenú divým zvieratom pykajú ľudia. Veľmi slávny je prípad Lindy Chamberlainovej, Austráľčanky, ktorá v roku 1980 na ro-

dinnom pikniku pri Ayers Rock spustila krik, že jej dieťa uniesol divý pes dingo. O prípade nám rozprával ďalší z našich školiteľov Ben Beetlestone, ktorý sám prežil útok, o ktorom bude reč neskôr. Keďže austrálski vyšetrovatelia nemali ani telo, ani sa im nepodarilo chytiť divého psa, nemohli postupovať tak ako my. Nevedeli prepojiť dôkazy z obete s dôkazmi na zvierati. Bez tohto prepojenia sa celý proces točil okolo predpokladov (napríklad, že pes dingo by nedokázal odnieť štyri a pol kilové dieťa), ľudských pochybení a mediálneho cirkusu, ktoré ovládli verejnú mienku. Tri roky po Chamberlainovej odsúdení našla skupina dobrovoľníkov, ktorí pomáhali hľadať strateného horolezca, psiu noru so zvyškami detského oblečenia. Chamberlainovú oslobodili, zbavili všetkých obvinení a rozsudok zrušili. Jej dieťa naozaj zožral pes dingo.

Dnes sa dokazovanie často deje pomocou DNA testov. Existuje zhoda medzi vzorkou DNA z odchyteného alebo zabitého páchatela a vzorkou pokožky alebo chlupov pod nechťami obete? Zhoduje sa DNA zvierata s DNA vzorkou zo slín, ktoré sa našli na obeti? Pri zvieracích útokoch sa takéto testovanie môže skomplikovať vinou zvierat, ktoré zdochliny vyhľadávajú. Zvieracie sliny nájdené v oblasti uhryznutia, napríklad na bunde, pravdepodobne pochádzajú od útočiaceho zvierata, ale sliny nájdené na pokožke obete sa tam mohli dostať pri tom, ako sa na tele krmilo ďalšie zviera.

V kanadskej divočine sa vyskytuje veľa medvedov, a tak je správne spárovanie dôkazov kľúčové. Van Damme nám rozprával o žene, ktorú medveď zabil rovno pred jej domom v mestečku Lillooet v Britskej Kolumbii. Jeho tím rozložil pasce a urobili DNA testy dvom podozrivým medveďom, než sa im podarilo odchytiť toho správneho. Nevinné medvede boli prepustené.

Je čas dať si pivo (u Kanadanov päť hodín poobede). Školitelia upravili stoly, figuríny poodnášali do zadnej časti sály a uložili ich na kopy vedľa stola s občerstvením. Tí, ktorí si chceli

dať šálku kávy, sa k nej museli dostať cez mŕtvolu. Prihovori-
la som sa členovi svojej skupiny Aaronovi Kossovi-Youngovi,
ktorý pracuje ako ochranár v Yukone, pretože som sa chcela
opýtať na niečo, čomu sa školenia WHART nevenujú: Čo má
človek robiť, keď sa stane obeťou útoku alebo ak nastane blízke
stretnutie? Aaron prikyvuje. Je zhruba rovnako starý ako Joel,
má podobné črty a dobré spôsoby. Ľudová múdrosť hovorí, že
ak je medveď čierny, treba sa biť, ak je hnedý, treba hrať mŕt-
veho chrobáka. Všeobecne panuje presvedčenie, že medvede
hnedé, ktoré sú príbuzné medvedov grizly, by mohli stratiť
o mŕtveho človeka záujem. Prvou komplikáciou však je už to,
že kožuch medveďa hnedého môže vyzeráť na pohľad čierny
a niektoré medvede čierne zasa vyzerajú hnedé. Spoľahlivejší
spôsob, ako ich odlišiť, je dĺžka a zakrivenie pazúrov, ale kým
budete dostatočne blízko, aby ste to posúdili, praktické využi-
tie tohto poznatku už môže byť veľmi obmedzené. Podľa Aa-
rona však nie je najdôležitejšie posúdiť typ medveďa, ale typ
útoku. Ide o útok predátora alebo útok v sebaobrane? Medveď
totiž väčšinou útočí, keď sa cíti ohrozený, a nejde o naozajstný
útok, ale o zastrašenie. Mohli ste medveďa vylakať alebo ste sa
k nemu dostali príliš blízko a chcel by vás donútiť k ústupu.
„Takže sa bude snažiť vyzeráť veľký a strašný, jeho uši budú
vztýčené a nie stiahnuté dozadu.“ Aaron sa na chvíľu odmlčí
a hlasno si vyfúka nos. Chudák, nevie sa dostať z letnej chríp-
ky. „Zvykne aj hrabať labou a funiet.“ Ale ručanie a vrčanie ča-
kajte skôr vo filme.

Aaron si pchá vreckovku do bundy. „Chce vás maximálne
vystrašiť.“ Medvede grizly sa prispôbili životu vo viac otvo-
renom a menej zalesnenom teréne než medvede čierne. Často
sa tak nedokážu rýchlo ukryť a splynúť s lesom, ako to zväčša
dokáže medveď čierny. Takže donútia k úteku vás.

Ak vás chce medveď iba odstrašiť, odporúča sa pôsobiť čo
najmenej hrozivo. Pomaly ustupovať. Prihovárať sa zvieraťu
pokojným hlasom. Pravdepodobne sa vám nič nestane, ani
keď ide o samicu s mláďatami. Pokiaľ ide o Britskú Kolumbiu

a všetky jej medvede a medvedie stretnutia s človekom, tak napriek často opakovaným príbehom o tom, aké môžu byť nebezpečné medvedice s mladými, v celej provincii došlo iba k jednému fatálnemu útoku tohto typu. (A bol to medveď grizly. V celej Britskej Kolumbii nikdy nedošlo k smrteľnému útoku samice medveďa čierneho s mláďatami.)

Ak ide o dravý útok predátora, na prežitie je potrebná presne opačná stratégia. Tieto zriedkavé útoky medvedov začínajú väčšinou potichu a nenápadne, ale za to s vražednými úmyslami. A napriek poverám sú to častejšie medvede čierne než grizly. (Ale v prípade oboch sú takéto útoky veľmi vzácne.) Medveď vás môže sledovať z diaľky, krúžiť okolo, zmiznúť z dohľadu a znova sa vynoriť. Ak sa medveď rozbehne a má sklopené uši, je rad na vás, aby ste vyzerali odstrašujúco. Rozopnite si bundu, aby ste pôsobili mohutnejšie. Ak ste v skupine, zomknite sa a kričte, aby ste pôsobili ako jedna veľká a hlučná bytosť. „Musíte ho presvedčiť, že sa bez boja len tak nevzdáte,“ hovorí Aaron, „dupte nohami, hádžte kamene.“

To isté platí aj pre útok pumy. Môžete sa inšpirovať prípadom N. C. Fanchera, priekopníka z Kansasu, z jari 1871. Všimol si, že ho pozoruje puma, kým si obzeral kosť bizóna. V knihe *Dejiny kansaských pionierov (Pioneer History of Kansas)* je opísané, ako Fancher strčil nohy do rohov mŕtveho bizóna, trieskal jeho stehennými kosťami nad hlavou, skákal a „zúfalo vrieskal“. Puma si celkom pochopiteľne nechala zájsť chuť.

A keď zviera aj tak zaútočí? „Robte všetko, čo je vo vašich silách, aby ste sa ubránili,“ vraví Aaron. Ak je to medveď, treba mieriť na tvár. Aaron ukazuje na svoj červený a zodratý nos. „Nehrajte mŕtveho.“ Ak budete predstierať, že ste mŕtvola, je dosť pravdepodobné, že nebudete predstierať dlho.

Najhoršie, čo môžete urobiť v prípade útočiaceho predátora, je otočiť sa a utekať. Platí to obzvlášť pre mäsožravé šelmy, ako je puma, pretože útek (alebo pokus uniknúť na bicykli) u nich spúšťa lovecký inštinkt. Je to ako prepnutie spínača, a keď už je raz aktivovaný, vypne sa, až keď dôjde k usmrteniu koristi.

Školiteľ WHART-u Ben Beetlestone zažil odhodlanie a vytrvalosť pumy s naplno aktivovaným loveckým inštinktom na vlastnej koži. Ako dôstojník ochranárskeho úradu v hornatom West Kootenay sa často stretáva s hláseniami zvieracích útokov, zväčša medvedov a zväčša nie veľmi vážnych. Pred niekoľkými rokmi zasahoval pri neobvyklom prípade. Volal mu pár, ktorý si všimol, že sa im okolo pozemku motá viditeľne vyziabnutá puma. Beetlestone nám o svojich skúsenostiach rozprával iba deň predtým počas prezentácie. Povedal, že vystúpil z dodávky neozbrojený a šiel zaklopať, nevedel, že práve v tej chvíli puma sledila okolo domu a sledovala jeho obyvateľov cez okno. „Keď muž prešiel z jednej miestnosti do druhej, puma prešla od jedného okna k druhému.“ Na oknách sa našli jej odtlačky.

Naraz muž tresol dverami. Beetlestone sa otočil a len meter a pol pred sebou zbadal pumu, prikrčenú, so stiahnutými ušami a kývajúcim chvostom. „Kričal som a kopal som jej smerom, presne ako to radíme verejnosti. Nič nezaberalo.“ Puma skočila. Pokúšal sa ju škrtiť, ale vyšklbla sa mu, otočila sa a zaborila zuby do jeho čižmy. Stihol schytiť metlu, opretú o stenu, a začal pumu udierať. Stále ho nechcela pustiť. Podarilo sa mu strčiť rukoväť metly zvieratu do hrdla. Pár v dome sa cez okno nečinne prizeral, ako sa Beetlestone zúfalo bráni pred pumou pomocou kovovej metly a kričí „Hej! HEJ!“

„Chlap konečne otvoril dvere a tváril sa, že čo chcem. Tak mu vravím, že nôž!“ Muž odišiel do kuchyne a hľadal nôž, ktorý bol, samozrejme, v umývačke. Naveľa sa mu podarilo nejaký nájsť, podať ho Beetlestonovi a nasledovala scéna ako z filmu *Psycho*. (Počas pitvy sa zistilo, že puma mala pri vstupe do žalúdka zakliesnený kus tenisky, ktorý blokoval prechod potravy, a preto bolo zviera výrazne podvyživené.)

V susednej sále sa končí bingo a my s Aaronom si zbierame veci a vychádzame von. Jeden z hráčov, svalnatý, ale mierne prihrbený muž, kráča smerom k pánskym toaletám, keď mu cestu skríži Kevin Van Damme so zakrvavenou polonahou fi-

gurínou v rukách. Van Damme pôsobí celkovo dosť mohutne a má rázny krok. Hráč sa zasekne. „Prepáčte,“ povie Van Damme bez ďalších rečí.

Na krátkej ceste, ktorá spája parkovisko kasína a riečku Truckee, premáva iba málo áut. A pritom by to práve dnes bola celkom zaujímavá trasa, pretože ju lemujú žlté policajné pásy, ohraničujúce hneď niekoľko miest trestných činov. Muži a ženy v uniformách a kriklavozelených vestách s nápismi Zvieracia zásahová jednotka (Predator Response Team) chodia hore dole s puškami a vrecami na telesné pozostatky. Prišiel deň poľného cvičenia WHART-u. Miesto činu, ktoré bolo pridelené mojej skupine, sa nachádza medzi zvodidlami a strmým kamenistým briežkom. Počas predchádzajúcej noci nám prišla správa o fiktívnom útoku. Povedali nám, že mladý muž po hádke so svojou snúbenicou opustil ich turistický karavan a vybral sa spať von pod holé nebo. O štvrtej nad ráno jeho snúbenica volala miestnemu šerifovi, že jej snúbenec je nezvestný, a tak sa šerif vybral priamo na miesto. Našiel prázdny spací vak a zbadal vlka, ktorého na mieste zastrelil. Potom privolať na miesto tím zodpovedný za vyšetrenie zvieracích útokov, teda nás.

Našou prvou úlohou je zaistiť miesto činu a uistiť sa, že sa v okolí nepotuluje žiadna väčšia zver. Pumpy a medvede niekedy telá svojich obetí ukrývajú pod lístie a konáriky, aby sa k nim mohli neskôr vrátiť a ďalej sa kŕmiť. Preto je miesto činu pre náš tím potenciálne nebezpečné.

K mužovi, ktorý hrá vedúceho nášho tímu, podíde mladá žena a pýta sa, kde je jej brat. Chvilku nám trvá pochopiť, že je súčasťou scenára. Otázku kladie úplne bez akýchkoľvek emócií. Skôr akoby o nič nešlo. Zároveň k nám doliehajú dosť zúfalé výkriky z ďalšej scény: „MUSÍTE HO NÁJSŤ! JE TO IBA DVA-NÁŠŤROČNÝ CHLAPEC!“ Takto to niekedy na týchto cvičeniach vyzerá; niektorí podávajú oscarové výkony a iní ledva dosahujú kvality ochotníckeho divadla.

Veliteľ nášho vyšetrovacieho tímu položí dľaň na plece sestry a vysvetľuje jej, že v okolí sa pohybuje divé zviera. „Aké zviera?“ opýta sa udivene, akoby si chcela ísť po ďalekohľad, a urobí krok smerom k policajnej páske. „Musím ho ísť hľadať.“

Veliteľ ju jemne zadrží. „Nechceme, aby ste si ublížili. Máme na mieste tím, ktorý vo formácii priestor systematicky prehľadáva.“

Toto sme si nacvičovali v predchádzajúci deň. Štyria ľudia prehľadávajú to isté miesto, začínajú v jednom bode, otočením k sebe chrbtom a každý sa vydá iným smerom, s vytasenou zbraňou. Je to ako ozbrojená ľudská chobotnica. Každý skenuje plochu pred sebou (ako na ciferníku hodín 12, 3, 6 a 9), a ak nevidí žiadne nebezpečenstvo, zakričí „čisto“. Potom zakričí ten, čo je od neho napravo. A tak ďalej dookola. Dá sa tak nielen monitorovať celé okolie, ale je to bezpečné aj v tom zmysle, že nikto nemôže nechtiac namieriť zbraň na svojich kolegov. Ak niekto zbadá hrozbu, okamžite zakričí a ostatní po jeho stranách sa k nemu pridajú. Takže hrozbe čelia tri namierené hlavne a za chrbtom im hliadkuje štvrtý človek. Keď sme si to skúšali, Joel hral nebezpečné zviera. Očakávala som, že bude mať kostým alebo zahrá aspoň pantomímu, ale iba predstúpil pred nás a prehlásil, že je medveď.

Štyria ľudia z môjho tímu sa vo formácii brodia kríkmi. Aaron medzi tým lezie na skalú, aby mal výhľad zhora, aj keď mu v tom práve trochu bráni obrovská vreckovka. Mne prischla úloha robiť zápisnicu (už zasa „keďže si spisovateľka“).

„Medveď, tri hodiny!“ Tentokrát to nie je Joel, ale penový terč v tvare medveďa, aký sa používa pri nácviku streľby z kuše. Pátrači z pozícií na šiestej a dvanástej hodine sa pomalými kľzavými krokmi presúvajú na miesta vedľa trojky, bez toho, aby z hrozby spustili oči. Všetci naraz dvíhajú pušky. Pôsobí to trochu ako balet. Alebo ako synchronizované plávanie, ale so streľbou z pušiek. Mohli by sme z toho urobiť olympijský šport.

Po rýchлом odpočítaní do troch odznejú falošné výstrely na polystyrénového medveda. Nieкто si pýta tampóny a celé dobrodružstvo sa končí.

Bol vlk, ktorého zastrelil šerif v predchádzajúcu noc, iba nešťastný okoloidúci? Našou úlohou je zistiť pravdu. Je to ako detektívka v divej prírode.

Našu obeť hrá jedna zo včerajších figurín, objavili ju pod kríkmi po krátkom hľadaní dole kopcom neďaleko opusteneho spacieho vaku. Člen tímu predstiera, že narýchlo robí fotky miesta činu a tela, pretože Joel, ktorý hrá súdneho patológa, chce telo čo najrýchlejšie odviezť a vyhnúť sa tak poludňajšej horúčave. Obzrieť si ho budeme môcť neskôr v pitevni, v sále Ponderosa. Keď je celá scéna zaistená, je čas pozbierať dôkazový materiál. Ako vieme z rôznych kriminálnych televíznych seriálov, niekedy sa im hovorí aj „vecné dôkazy“. Patria k nim telá, spací vak, odtlačky láb aj stopy po ťahaní. Všetky predmety, ktoré musia ísť do laboratória, treba na mieste odfotiť, dať do vreciek a očíslovať. Na miesta, kde sa našli, sa do zeme zapichujú vlajočky s príslušnými číslami. Snažím sa to všetko zaznamenať, urobiť krátky opis predmetu a miesta nálezu do protokolu, aj keď to robím nečitateľne a asi nesprávne. Zvieracie stopy na zemi sú medvedie. To je dobré, lebo o útokoch vlka sme sa na školení vôbec neučili (keďže k nim takmer nikdy nedochádza).

Celý tím štvornožky hľadá zvieraciu srst' a krv. Je to nepríjemná, babravá a upachtená robota, ale je to dôležité. Z krvi nájdenej na mieste činu sa dá zistiť veľa. Gulaté kvapky krvi na zemi naznačujú, že boli spôsobené gravitáciou: krv kvapkala z rany. Oválne kvapky naznačujú, že obeť mohla utekať a vzorce kvapiek sú výsledkom pohybu. Kvapky, ktoré vznikli odstredivou silou, napríklad keď sa zvierca zaženie labou alebo tlakom vo veľkých cievach, sú podlhovasté ako kométy. Vznikajú prskaním a nie kvapkaním.

Niekoľo z tímu objavil krvavé stopy. Joel nám radí, aby sme si dobre všimli aj ich veľkosť. Keď sa stopy po krvácaní postupne zmenšujú, je pravdepodobné, že nepochádzajú priamo z rany. Mohli by to byť kvapky krvi z kožušiny zvierateľa alebo vrahovho noža. Ak je veľkosť kvapiek stále približne rovnaká, znamená to, že krvácanie nespomaľuje a je stále aktívne. Krvavé machule vznikajú kontaktom, napríklad keď niekto spadne alebo sa podoprie krvavou rukou. Keď už sme si istí, že sme našli všetko, čo sa nájsť dá, Joel zrazu otočí drobný list a ukáže nám malú kvapku krvi na jeho dolnej strane. Toto nám ušlo. A ušlo nám toho ešte oveľa viac: krv na skalách, rastlinách, na zemi. „Prskavky,“ ukazuje ktosi. Joel prikyvuje, ale zároveň potichu hovorí: „Prskance, nie prskavky.“

Odtlačky v hline a vzorce krvi spolu rozprávajú príbeh o útoku, ktorý sa tu odohral. Frkance krvi na spacom vaku z prvých pohryznutí. Stopy po ťahaní a kvapky vytvárajú cestičku, keď bol muž odvečený zo spacieho vaku do krovia. Stopy bitky a ďalšia krv na zemi, keď sa muž pokúsil utiecť, a ďalšie vzorce prskajúcej krvi na rastlinách a skalách, možno spôsobené tým, že ním medveď zatriasol, aby sa prestal brániť. Ak by telo zostalo ležať na mieste dostatočne dlho, chemické látky vznikajúce počas rozkladu by zanechali ďalšiu stopu: sčernetú škvrnu na vegetácii, ktorej sa hovorí „ostrov dekompozície“. Piesčité pláže by ste tu hľadali márne.

Joel vysvetľuje, že poranenia našej obete reprodukovali na jednej z figurín. Nebola síce priamo na scéne, ale budeme si ju môcť prezrieť počas školenia na ďalší deň, keď budeme hľadať súvislosti. Ale predtým je čas dať si pivo o piatej. Joel zbiera všetky rekvizity, dôkazové vlajočky a maketu medveďa a všetci spolu kráčame popri ceste do hotelových izieb, aby sme sa prezliekli. Keď konečne vychádzam z izby, moja skupinka stojí okolo malého športového baru za stolmi, kde sa hrá oko. Všetci pozerajú hokej, zápas Oilers proti Toronto Maple Leafs. Skúšam nadviazať konverzáciu o tom, prečo sa píšú s f a nie s v. Hokej je však zaujímavejší než jazykové okienko, a tak idem na prechádzku.

Ocitla som sa v obchode s poľovníckymi potrebami. Síce nie som poľovníčka, ale páčia sa mi vypreparované zvieratá. V tomto konkrétnom obchode majú vystavenú horskú scénu a nad skúšobnými kabínkami visí pižmoň severský. A majú aj knižnicu zbraní, ktorá, ako som práve zistila, obsahuje zbrane z druhej ruky a nie knihy. Muž za pokladňou čaká, kým niečo poviem. Pýtam sa ho na čitateľský preukaz. „Tieto zbrane sa nepožičiavajú, pani. Sú na predaj.“

„Tak to potom už vôbec nie je knižnica.“ Zdá sa, že bude lepšie ísť do posteľe.

Naša figurína z miesta činu má zopár extra doplnkov. Joel práve na stôl vysypal igelitovú tašku plnú realistických kusov mäsa z medvedieho žalúdka: ucho, oko a kus skalpu s vyholenými vlasmi. V rámci skupiny si ich podávame. Na takéto veci je ešte naozaj príliš skoro ráno. Na bufetovom stole sedia nedotknuté šišky. Obsah žalúdka sa presne zhoduje s chýbajúcimi časťami z hlavy našej figuríny, čo poukazuje na medveďa a nie na vlka ako najpravdepodobnejšieho páchatela. Vyholené vlasy pôsobia ako prehnaný detail, ale ukazuje sa, že nie sú. Joel nám rozpráva, že včerajší scenár bol inšpirovaný skutočnou udalosťou, ktorá zahŕňala naozajstného medveďa, naozajstného muža aj vyholené vlasy. Joel tento prípad vyšetroval v roku 2015. Všetky figuríny WHART-u zobrazujú nielen realistické poranenia, ale dokonca napodobňujú reálne obete medvedích útokov.

Joel nám ukázal aj fotky zo skutočného miesta činu. Na jednej z nich je obeť zozadu. Najväčšia rana, obrovské a surové uhryznutie, s veľkým kusom chýbajúceho tkaniva sa nachádza na zadku. Muž spal v klasických spodkoch s otváraním aj vzadu, a keď ho medveď ťahal preč, zrejme sa rozopli. „Asi preto sa medveď začal kŕmiť práve tam.“ Po chvíli ešte dodáva: „Videli ste fotku s odtlačkom laby? Na zadnej chlopni gati?“ V Kanade je to zrejme bežný kus odevu, lebo viacerí z mojej skupiny prikyvujú. „To mal tento chudák na sebe.“

Na pleci figuríny sú jasne rozoznatelné odtlačky zubov. Z umiestnenia stôp po horných a dolných tesákoch je jasné, že muž spal na chrbte. Medveď prišiel a Joel predpokladá, že narazil na spiaceho človeka, možno mu oblízal z tváre slaný pot. Muž sa prebral, zrejme začal robiť hluk, „takže medveď mal na výber: Buď utiecť, alebo dokončiť, čo začal. A zrejme sa rozhodol doraziť ho“.

Medzi tým sa ukázalo, čo bolo v žalúdku nášho druhého podozrivého: vlka, ktorého zastrelil šerif, keď dorazil na miesto činu. Obaly od žuvačiek a alobal. Žiadne ľudské tkanivá ani odev. Prípado bol uzavretý, žiadna analýza DNA nebola potrebná.

A čo sa stane, keď už je forenzné vyšetrenie ukončené a páchatel známy? Čo by sa stalo s medveďom, ak by ho nezastrelili rovno na mieste útoku? Kevin Van Damme nám to vysvetlil po školení. Väznenie neprichádza do úvahy. Kanadské zoologické záhrady neakceptujú medvede, ktoré majú viac než tri mesiace, pretože zvyknú byť nervózne a pretože vo všeobecnosti je v zoologických záhradách medveďov dosť. Takže zostáva hrdelný trest. „Keď už raz medveď ochutná ľudské mäso, urobí to znova,“ vysvetľoval Van Damme. „Strávil som 24 rokov vyšetrovaním zvieracích útokov a viem, že názory na toto sa rôznia. Ale ak zviera ublíži človeku, bude zabitá.“

Každý kriminalista vám potvrdí, že prevencia je lepšia než tresty. Najbezpečnejšie pre oba živočíšne druhy je držať ich od seba. Nenechať medvede, aby si spájali ľudí s dostupnou potravou. Vyžadovať, aby ľudia v blízkosti oblastí, kde sa medvede vyskytujú, zaistili svoje odpadky. Poučiť ich, aby vonku pred domami nenechávali jedlo pre vtáky a psy. Muž v spodkoch žil v lese, kde žiadny odvoz odpadu neexistoval. Odpadky sa mu pravdepodobne hromadili rovno pred obytným príviesom. Alobal a obaly zo žuvačiek vo vlčom žalúdku naznačujú, že tu si zvery navykli prehľadávať smeti. Znečisťovanie prírody naozaj zabíja.

